

James Pool zajímavě popsal, kdo financoval Hitlera

idnes.cz/kultura/literatura/james-pool-zajimave-popsal-kdo-financoval-hitlera.A_981116_231412_literatura_luk

17. listopadu 1998

- V roce 1920 se jedenatřicetiletý Adolf Hitler postavil do čela Německé dělnické strany. Hlavními rysy dosud neznámého politického subjektu byly radikální nacionalismus a antisemitismus. Podle Hitlerových slov se mu "ta absurdní malá skupinka s hrstkou členů zdála výhodná tím, že nebyla zkamenělou strukturou, ale nabízela jednotlivci příležitost ke skutečně osobní aktivitě". Byla přejmenována na Nacionálněsocialistickou německou dělnickou stranu (NSDAP) a po deseti letech představovala nejsilnější stranu výmarské republiky.

Za další tři roky byl Hitler jmenován kancléřem. Jaké aktivity Hitler od počátku 20. let vyvíjel? Jak se dostal k moci? Čí peníze NSDAP použila? Proč financovalo nacisty zahraničí? O tom pojednává výborná práce amerického publicisty Jamese Poola Kdo financoval nástup Hitlera k moci 1919-1933. Pool správně odhadl, že ve výkladu nelze oddělit rovinu politickou a ekonomickou; fakta z obou oblastí propojil a čtenář má před sebou detailní a čtivý, ale hlavně plastický příběh. Na Hitlerovi ukazuje, že moci nemusí být za všech okolností dobytá silou, že si ji lze koupit. Než však k tomuto přesvědčení Hitler dospěl, zažil řadu nezdarů a omylů včetně neúspěšného puče v roce 1923. Důvody, které vedly k finanční podpoře NSDAP, byly stejně rozdílné jako vlastní mecenáši, jimž je věnována více než polovina ze třinácti kapitol. V jedné řadě financierů nacistů se tak paradoxně ocitají němečtí velkokapitalisté (včetně Židů), šlechta, očekávající od NSDAP návrat k monarchii, vojáci nebo široce ohraničené skupiny, jakými byly například ženy přitahované charismatickým "vůdčovým" zjevem, ale i skutečností, že Hitler byl dosud svobodný. Konkrétní důvody financování pak vedly od nacionalismu, antikomunismu a antisemitismu až po snahu získat vliv v NSDAP a rozložit ji zevnitř. Pool uvádí, že nacisty financovala i řada zahraničních "sponzorů". Peníze přicházely z Belgie, Československa, Finska, Francie,

Holandska, Itálie, Maďarska, Rakouska, Švýcarska, Švédsko, USA a Velké Británie. Stejně jako rostla strana a její výdaje, rostla i výše příspěvků. Do roku 1923 většina německých velkokapitalistů netušila, že NSDAP vůbec existuje. Po Hitlerově pokusu o puč se situace změnila. A později k největším domácím mecenášům NSDAP patřili průmyslníci Thyssen, Bosch, von Siemens či Krupp von Bohlen und Halbach, který byl po válce původně vybrán, aby jako zástupce německého kapitálu pykal v Norimberku společně s nacistickými zločinci. Přitažlivé jsou i závěrečné kapitoly zasazené do období let 1931-1933, kdy ve svízelných jednáních vrcholil boj o budoucí politické směřování Německa. Zajímavý je Poolův názor na osobnost kancléře von Papena, z nějž vyplývá, že tento muž patřil spíše k Hitlerovým protivníkům, zatímco řada dalších autorů tuto tezi popírá. Ke cti nakladatelství Práh slouží, že byl zachován poznámkový aparát, seznam literatury i rejstřík, což v našich krajích není obvyklou praxí. Drobné vady - k nimž lze přiřadit občasnou absenci přehlášky, nepřesný překlad ("Völkischer Beobachter" není "Rasový" ale "Lidový pozorovatel") nebo neupozornění na faktickou chybu (Francie nebyla členem Malé dohody) - na celkovém dobrém dojmu nic nemění.

Autor je historik James Pool: Kdo financoval nástup Hitlera k moci 1919-1933. Překlad Radek Uhlíř. Práh, Praha 1998, 334 stran, náklad a cena neuvedeny.

Autor: JAN B. UHLÍŘ

Tipy z televizního programu

Recenze: Tři bratři 70 %, Kameňák 4 10 %, Láska hory přenáší 50 %, Akta X: Chci uvěřit 60 %, Matrix Reloaded 60 %, Svatojánský věneček 50 %, Fantastická zvířata: Grindelwaldovy zločiny 55 %, Jak přežít single 40 %, Grinch 60 %, Santa je pořád úchyl 40 %, Případ dvou manželek 55 %, Občanský průkaz 70 %, Pohádky pro Emu 55 %, World Trade Center 40 %, Solomon Kane 50 %

Klíčová slova: Princezna a písař, Všechnopárty, Adéla ještě nevečeřela, Advent a Vánoce

Témata: Adolf Hitler, Dům roku, Siemens

RECENZE

Mirky Spáčilové

Díky prvnímu Domu Ronalda McDonalda v ČR nemusí nemoc rodinu rozdělit

---

Rodiny by měly být spolu, o to více v nelehké životní situaci, kterou je hospitalizace dítěte. Z toho důvodu se 24. listopadu otevřel v areálu FN v...